

BACHELOROPPGAVE

”På hvilken måte opplever barn risiko i barnehagen.”

Linje: Hovedmodell. Fordypning: Fys. Fos.

Jørgen Nergård

Kandidaturnr: 213

Veiledere: Olav Bjarne Lysklett & Ann Helen Helgemo

Innhold

Kapittel 1 Innledning	3
Kapittel 2 Teori	4
2.1: Hva er risiko	4
2.2: Hva er risikolek.....	4
2.3: Den risikofylte lekens seks kategorier	6
2.4: Hvorfor risikolek?	7
2.5: Kjønnforskjeller på risikolek	7
2.7: Voksenrollen	8
Kapittel 3 Metode	10
3.1: Hva er metode?	10
3.2: Kvalitativ metode.	10
3.3: Barneintervju.	11
3.4: Ustrukturert intervju.....	11
3.5: Min metode	12
3.5.1: Design	12
3.5.2: Utvalg.....	12
3.5.3: Apparaturl.....	12
3.5.4: Prosedyre.....	13
3.6: Etske retningslinjer	14
3.7: Vurdering av metode.....	14
3.8: Metodekritikk.....	15
Kapittel 4 Funn	16
4.1: Spesielt for guttene.....	18
4.2: Spesielt for jentene.....	18
4.3: Voksenrollen	19

Kapittel 5 Drøfting	19
5.1: Hvordan barna opplever risikolek	19
5.2: Kjønnforskjeller	22
5.3: Voksenrollen	23
5.4: Oppsummering	24
Kapittel 6 Avslutning	25
Litteraturliste	26
Vedlegg	28

Kapittel 1 Innledning

Jeg har valgt meg temaet risiko i barnehagen for min bacheloroppgave. Jeg synes dette er ett spennende tema, og det er interessant å se hvordan både barn og voksne tilpasser seg risikosituasjoner. Da jeg begynte å lese om temaet fant jeg ut at de fleste undersøkelser var gjort i fra voksnes ståsted og synspunkter. Jeg syntes det ville være mer interessant å se på temaet fra barns ståsted. Jeg ville finne ut hvordan barn opplevde risikosituasjoner i barnehagehverdagen. Hva de syntes om risikoutfordringer? Hvordan de opplevde de voksne i risikosituasjoner og om det var noen forskjeller mellom gutter og jenter når det kom til risikosøken og situasjoner. Tilslutt kom jeg frem til problemstillingen min som er, ” på hvilken måte opplever barn risiko i barnehagen”.

For å få barnas perspektiv på risiko opplevelser i barnehagehverdagen måtte jeg intervju barn. Jeg valgte å dra til den barnehagen jeg var i praksis i tredje studieår. Der var jeg kjent med barna og mente jeg derfor ville få bedre svar. Intervjuobjektene mine er seks barn fra samme base ved denne barnehagen. Dette gjør at det jeg fant ut i forhold til problemstillingen min blir ganske snever forskning. Allikevel er det representativt ettersom jeg har intervjuet barn, og fått deres syn på området. Jeg finner altså ut hvordan barna i denne barnehagen opplever risiko i barnehagehverdagen.

Når jeg nå skal presentere funnene mine har jeg valgt å dele oppgaven inn i teori, metode, funn og drøfting. Først skal jeg belyse aktuell teori på risikolek. Ettersom de fleste andre forskinger er gjort med bakgrunn i voksne, finns det lite teori rundt området risiko fra barnssynsvinkel. Deretter viser jeg hvilken metode jeg har brukt for og nå frem til resultatene. Etter metoddelen presenterer jeg de funnene jeg gjorde. Før jeg til slutt i oppgaven drøfter funnene med teorien.

Kapittel 2 Teori

I dette kapittelet skal jeg presentere teori i henhold til risikolek. Her skal jeg først se på hva risiko er. Deretter skal jeg se nærmere på risikolek. Videre skal jeg se på om det er noen kjønnsforskjeller i risikolek. Tilslutt skal jeg se på voksenrollen i forhold til risikolek.

2.1: Hva er risiko

Selve ordet risiko stammer fra det italienske ordet "risico" og betyr, det som kutter. Dette er ett uttrykk som ble brukt i forbindelse med italienske handelsskips fare for å treffe klipper langs den italienske kysten. Ordet henspiller med andre ord en viss form for at noe skadelig kan skje (Sandseter, 2007).

Det er vanlig å skille mellom to former for risiko. Subjektiv risiko og objektiv risiko.

- Subjektiv risiko er den risikoen hvert enkelt menneske føler når de blir satt i en situasjon. Det vil si hvordan man selv vurderer risikoen for at noe kan skje, og hvor overhengende faren for dette føles. Dette kalles også for risikopersepsjon. Den subjektive risikoen gjør seg gjeldene i situasjoner der mennesker må gjøre handlingsvalg i en risikosituasjon.
- Objektiv risiko er den risikoen som faktisk er tilstede objektivt sett, uavhengig av hvilken erfaring man har fra før og hvilken følelse av faremoment den enkelte person måtte ha.

(Sandseter, 2007).

Gjennom erfaringer med risikosituasjoner vil den subjektive risikoen gradvis nærme seg den objektive risikoen i bestemte situasjoner. Det er derfor grunn til å tro at personer som har erfaringer fra risikosituasjoner vil ha en mer realistisk følelse av risikomomentet i gitte situasjoner, enn de personene som ikke har erfart slike situasjoner tidligere (Sandseter, 2007).

2.2: Hva er risikolek

Det finnes ikke en klar definisjon på hva risikolek er. Dette kan ha med at begrepet lek i seg selv er så omfattende og vanskelig og definere. Bell(2002)(i Sandseter 2010a) har beskrevet risikolek som en type lek som gir barn muligheter for å teste grenser, utforske risiko, og en

type lek som har en sannsynlighet for å resultere i skader. Sandseter skriver i sin doktoravhandling at hun har forstått definisjonen av risikolek som lek som innebærer spenning og spennende former for fysisk lek som involverer usikkerhet og risiko for fysisk skade(Sandseter, 2010a).

Sandseter (2010b) skriver videre at risikolek er når man balanserer på kniveggen mellom intens spenning og ren frykt, det gjør at man kjenner på begge følelsene på samme tid, som en slags skrekkblandet fryd. Denne tilstanden har likhetstrekk med det Chikszentmihalyi (1977) kaller flytsonen. Flytsonen kan forklares med at det er der barna har optimal utvikling og læring, det er der utfordringene er i balanse mellom barnets ferdigheter og utfordringen. Er man aktiv i flytsonen vil man mestre og utvikle nye evner, man vil også oppleve glede og dyp konsentrasjon. Barna er i flytsonen når de er i så dyp lek, at de glemmer tid og sted, og flyter inn i en målrettet og lystbetont tilstand mener Chikszentmihalyi (Sandseter, 2010c).

Fra ett evolusjonpsykologisk perspektiv, ligger det i barns natur å være nysgjerrig, både på seg selv og i omgivelsene rundt. Gjennom leken oppdager barna hva som er trygt og hva som ikke er det. De har glede av å prøve ut sine egne og omgivelsenes grenser gjennom forskjellige former for spennende og risikofylt lek. Gjennom denne leken finner de muligheter og grenser for handlinger og bevegelser innenfor sitt eget miljø. Erfaringene barnet gjør gjennom denne leken utspiller en stor rolle i barnets møte med risikoskilder, hvilken subjektiv risiko barnet opplever i situasjoner, og hvor barnet setter sin grense for akseptabel risiko (Sandseter, 2007).

For at ett barn skal mestre en risikosituasjon, såkalt risikomestring, må barnet skaffe seg erfaringer med slike situasjoner gjennom å tilnærme seg risikosituasjoner og dermed øke risikoen. Gjennom erfaringene barnet gjør seg vil barnets subjektive risiko nærme seg og bli mer lik den objektive risikoen. Samtidig vil de gjennom å erfare og prøve seg i risikosituasjoner også få de kroppslige ferdighetene som gjør at de vil kunne løse risikosituasjoner (Sandseter, 2007). Dette betyr at barn har ett behov for å øve opp risikomestrings ferdighetene sine.

2.3: Den risikofylte lekens seks kategorier

Sandseter (2007) har gjennom sine studier kommet frem til seks forskjellige former for risikofylt lek. Disse er:

1. Lek i høyder:

Lek i trær, hoppe ned fra høyder, balansere i høyder, henger, slenger eller disser i høyden. Gjennom denne leken er det en fare for at barna kan falle ned å slå seg.

2. Lek med stor fart:

Lek som involverer, dissing i høy fart, rutsjing, skliing eller aking, løping i stor og ukontrollert hastighet, sykling eller å renne fort på ski. Under denne type lek er det en fare for at barnet kan krasje i noe, enten andre barn eller andre objekter barnet kan møte på.

3. Kamp og slosseleker:

Barna lekesloss, lekebryter eller lekefekter sammen de jager og fanger hverandre. I denne type lek kan det være en fare for at de skader hverandre.

4. Lek på farlige steder:

Lek ved vann, ved siden av bål eller ved klipper. Denne type lek forekommer oftest når barna er på tur. Her kan det være fare for at barna faller i, oppå eller ned i noe.

5. Lek med farlige redskaper:

Foregår når barn leker med skarpe gjenstander som for eksempel kniv, sag eller øks. Eller andre gjenstander som hammere og tau. Ved lek med farlige gjenstander er det fare for at barn kan stikke seg, skjære seg eller slå seg.

6. Lek hvor barna kan gå seg bort eller bli borte:

Dette er lek der barna går på tokt eller utforsker ett område alene, uten voksne. Her er det en fare for at barna kan gå seg ville eller bli borte.

(Sandseter, 2007)

2.4: Hvorfor risikolek?

Sandseter skriver at risikolek er en lek som er indremotivert. Barnet søker til risikolek fordi denne type lek kan aktivere barnets potensial. Risikolek er en frivillig og indremotivert aktivitet, der barnet oppnår opphisselse, spenning og glede. Gleden av å mestre nye og utfordrende oppgaver, ofte helt på grensen av hva barnet kontrollerer, er en pådriver, i tillegg til å være en belønnende utfordring som gjør at barn engasjerer seg i risikofylt lek. Risikofylt lek gjør også at barnet føler glede og spenning, de får stolthet til egne prestasjoner som igjen gir de en god selvfølelse. Alle disse godene gjør at barna engasjerer seg i risikofylt lek. Opplevelsen av disse følelsene gjør at barnet ofte vil gjenta og utfordre seg flere ganger i denne type lek. Det å mestre utfordringene som kommer under risikofylt lek kan oppleves som en slags belønning, og blir en pådriver til å fortsette å utfordre seg på denne måten (Sandseter, 2010a).

Barn får gjennom å utfordre seg på risikofylt lek også utviklet bedre grovmotorisk kompetanse, en bedre kompetanse på forståelsen av rom, de får reaksjonsevner og fysisk styrke. Alle disse godene er med på å gjøre barnet i bedre stand til å møte og håndtere plutselige risikosituasjoner på en hensiktsmessig måte (Sandseter, 2010c). Gjennom å være aktiv i risikolek kan også barnet stå bedre rustet i forhold til å mestre vanskelige og risikofylte situasjoner. Deres subjektive oppfatning av risiko blir også mer realistisk. Det betyr at gjennom risikofylt lek forbereder barna seg på å håndtere reelle farer og risikoer. Sandseter sier at dermed blir risikolek en god måte å trene risikomestring på (Sandseter, 2010a).

2.5: Kjønnforskjeller på risikolek

Mange barn søker til risikolek, men forskere mener det er forskjeller mellom kjønnene i når det kommer til spenningssøkinga. Det er gjennomført undersøkelser på voksne rundt dette temaet (Zuckerman, 1979, 1994; i Sandseter, 2010a) som viser til at menn er mer spenningssøkende enn kvinner. Disse kjønnforskjellene kan man også spore ned til barn. Forsking (Goldsmith 1997; i Sandseter 2010a) har vist at guttebarn har ett høyere aktivitetsnivå, og en større søken etter spenning, mens jentebarn var i større grad mer forsiktige i sin tilnærming til risikofylt lek. Andre (Ginsburg & Miller, 1982; Morrongiello & Matheis, 2007; i Sandseter 2010a) har vist at gutter engasjerer seg i mye større grad i risikolek og buldrelek enn det jenter gjør. Det er også bevist at gutter allerede i tidlig alder har en større

tilnærming til intens grovmotorisk lek enn det jenter har. Forsking har også påvist at gutter har en annen subjektiv oppfatning når det kommer til å vurdere risiko enn jenter, og oppfatter dermed sjansen for å bli skadet til lavere enn det jenter gjør (Hillier & Morrongiello, 1998; Morrongiello & Matheis, 2007; i Sandseter 2010a). Det er også mer sannsynlig at gutter kommer for å rapportere at de nylig har vært og utfordret grensene sine, og vært i en engasjerende risikolek (Sandseter, 2010a).

2.6: Skader i risikolek

Motsetningen til alt det positive barna kan få ut av risikolek, er frykten for å skade eller slå seg. Skade er ett mulig utfall av risikofylt lek. Noen ganger når barn leker opplever de mer angst enn glede, noe som kan føre til at de vegrer seg mer for å delta i lek. Selv om barna noen ganger opplever frykt, utfordrer allikevel barna seg i risikosituasjoner og utsetter seg for muligheten for å bli skadet. Skader er noe som skjer og tilhører barndommen. Sandseter skriver at et skrubbsår eller en forstuet arm alltid kan behandles, men alvorlige skader og i verste fall død er selvfølgelig noe man må prøve å beskytte barna mot (Sandseter 2010a).

En ny studie som er foretatt på Dronning Maud viser til at det er få skader i norske barnehager. De fleste skadene som skjer er små og mindre alvorlige. Det er skader som i ettertid ikke trenger videre oppfølging. Det er svært få rapporter om alvorlige skader som kan gi varige mén eller i verste fall død (Sandseter, Sando, Pareliussen & Egset, 2013).

2.7: Voksenrollen

Lek i barnehagen skjer vanligvis under voksnes tilsyn. De voksne setter ofte grenser for barna i leken, med tanke på hva som er trygt og hvor det er greit å leke. Dette er med på å sikre tryggheten til barna når de leker, men samtidig med på å sette begrensinger for barn i deres søken etter risiko, opplevelser og muligheter til å utfordre seg på risikoområder. Forsking har vist at voksentilsyn begrenses antall skader. (Morrongiello, 2005; Morrongiello, Carbett, McCourt, & Johnston, 2006; i Sandseter, 2010a). På en annen side har forskning også vist at om den voksne er overbeskyttende øker muligheten for skader. Om voksne er overbeskyttende kan det fremkalle angst i barna. I tillegg kan det føre til en redusert følelse av kontroll over farlige situasjoner (Sandseter, 2010a).

Som voksen i barnehagen vil man tilstadig komme opp i situasjoner der man må vurdere risikoen i barnas lek. Da vil det alltid være ett spørsmål om hvor man setter en akseptabel grense for risikolek, ikke ett spørsmål om total risikounngåelse. Dette fordi at man ikke alltid kan forbinde risikograden til stor eller liten i en gitt situasjon. Man kan aldri si om risikofaktoren er totalt fraværende eller absolutt tilstedeværende (Boyesen 1997). For den voksne blir det viktig å tenke på om det er ens egen bekymring eller redsel som skal avgjøre hvor langt barna kan få muligheten til å gå i sin utforskende og risikofylte aktivitet, eller om det er barnets behov og barnets egen akseptable grense for risiko som er avgjørende (Sandseter, Hagen & Moser, 2010).

Vi har alle en oppfatning av risiko, og en grense for akseptabel risiko. Grensen for akseptabel risiko vil være avhengig av hver enkeltes erfaringer, verdier og personlighetstrekk hvert enkelt menneske har. Grensen for akseptabel risiko vil være forskjellig fra individ til individ. Grensen på hvor stor risiko vi er villige til å utsette oss for eller godta er ett spørsmål om risikoakseptering og subjektive oppfatning av fenomenet. Grensen man setter for hva som er akseptabelt å utsette seg for, må avgjøres av den som utsetter seg for risiko. Hvor grensen settes vil være avhengig av hvilken type aktivitet det gjelder, om de menneskene det gjelder har tilbøyelighet for risikofylt atferd og i hvilken sosial sammenheng utfordringen utspiller seg i (Sandseter, 2007).

De begrensningene voksne setter for barnet i lek har ofte bakgrunn i den voksnes egen oppfatning av hva som er farlig eller ikke. Den optimale måten å håndtere barns risikotaking for en omsorgsperson er å la barna møte farer og utfordringer innenfor en relativ trygg ramme (Smith 1998: i Sandseter, 2010a). En grundig risikovurdering og veiledning av hvert enkelt barn, med hensyn til hans eller hennes evne, samt de ansattes individuelle ferdigheter, er viktige hensyn å tenke på i forhold til barn og deres tilnærming til risikofylt lek. Om denne teorien stemmer vil barna få verdifull erfaring med risikofylte situasjoner (Sandseter, 2010a).

Kapitel 3 Metode

I dette kapitlet skal jeg redegjøre for hvordan jeg har planlagt å finne frem til svar på problemstillingen min som er ”På hvilken måte opplever barn risiko i barnehagen”.

3.1: Hva er metode?

Metode er en fremgangsmåte man bruker for å finne data, det vil si kunnskap eller informasjon om en sak eller et område. Men også for å etterprøve påstander (Dalland, 2007). Man skiller gjerne mellom to typer metoder. Kvantitativ metode og kvalitativ metode. Kvantitativ metode dreier seg om informasjon som er målbar, gjerne i form av tall, som man kan regne ut et gjennomsnitt eller en prosent av. Kvalitativ metode derimot, dreier seg om å fange opp meninger og opplevelser som ikke er målbare eller som er lett å tallfeste (Dalland, 2007). Larsen (2007) skriver at kvalitative intervjuer består av en liste med ferdige spørsmål, mens kvantitative intervjuer består av ferdig formulerte svar som informanten skal krysse av. Hvilken metode man velger å ta i bruk er avhengig av hva man ønsker å finne ut av. Det vil si at det er problemstillingen som bestemmer hvilke eller hvilken metode som vil egne seg best (Larsen, 2007).

3.2: Kvalitativ metode.

Jeg har valgt å ha intervju av barn. Arntzen & Tolsby (2010) skriver at dersom målgruppen for intervjuet er barn, må forskningen være kvalitativ. Dette for at man skal fange barnas tanker, opplevelser og bevissthet om det emnet man undersøker. Når hovedinteressen er å finne ut av hvordan barna forholder seg til omverdenen, så er intervju en godt egnet metode.

Med utgangspunkt i problemstillingen min har jeg derfor valgt å bruke kvalitativ metode. Jeg skal gjennomføre ett intervju, for å finne ut meninger og opplevelser blant intervjuobjektene. Hovedpoenget med et kvalitativt intervju er at intervjueren lar intervjupersonen komme med svarene sine selv. Det gjør at vi får innsikt i informasjonen vi kanskje ikke har tenkt på før, men som intervjuobjektet vet mye om og har tenkt mye på. Man skal gjennom en kvalitativ metode ikke kontrollere egne perspektiver, men å få tak i andres (Løkken & Søbstad, 1995).

3.3: Barneintervju.

Løkken og Søbstad (1995) sier at det stilles spesielle krav til et barneintervju. De sier videre at intervjueren må passe ekstra godt på perspektivet i intervjuet, dette fordi voksne ofte ser på barn med ett voksenperspektiv når de ser på barnas behov og situasjoner. Det er viktig at intervjueren er en aktiv lytter og observatør under barneintervjuet. Det betyr at den voksne ikke bare må lytte til det barna har å si, de må også følge med på barnas kroppsspråk og hva barnet gjør mens det snakker. Dette fordi barn har sin egen logikk og svarer ut i fra den, og ikke i samsvar med den logikken som de voksne forventer (Løkken & Søbstad, 1995).

Når man skal intervju barn er det viktig at intervjuet foregår i et avskjermet rom. Det er også viktig å tenke på at plasseringen i rommet signaliserer likeverd. Det å sitte rett ovenfor barna kan virke mer kontrollerende enn å sitte på samme side ved samme bord. Det er viktig at man som intervjuer skaper trygghet i situasjonen og skaper en atmosfære av tillit slik at barna tør komme med sine tanker, meninger og opplevelser. Intervjueren må ha i bakhodet at dens verbale og nonverbale reaksjoner på barnas utspill påvirker utviklingen av intervjuet (Arntzen & Tolsby, 2010).

Barneintervjuene vil jeg foreta i grupper. Gruppeintervjuer kan brukes for å få frem meninger som er felles for en gruppe. Det kan også være lettere å få personer til å uttale seg i en gruppe kontra om de er alene. I en gruppe kan man utfylle og hjelpe hverandre, det er mange som kommer på ting når de hører på andre (Larsen, 2007). I tillegg har jeg valgt å se nærmere på kjønnsforskjellene når det kommer til risikolek og vil derfor dele gruppene inn i en jentegruppe og en guttegruppe. Dette for å se om det er eventuelle forskjeller på problemstillinga i forhold til kjønn.

3.4: Ustrukturert intervju

Når jeg har valgt å ha barneintervju fører det til at jeg burde ha ett ustrukturert intervju. I ett ustrukturert intervju bruker ofte intervjueren en intervjuguide (se vedlegg 1) hvor det står nedskrevet ulike spørsmål eller stikkord som intervjueren tar utgangspunkt i eller forholder seg til igjennom intervjuet. Dette gjør at intervjuet i hovedsak styres av informanten, altså den som blir intervjuet. Intervjueren kan komme med oppfølgingsspørsmål underveis. Dette er for å få informanten til å utdype eller for å styre samtalen i samsvar med intervjuguiden, om dette skulle være nødvendig (Larsen, 2007). Fordelen med ett intervju er at det vil gi meg en mulighet til å stille utdypende spørsmål for å sikre at samtalen går i den retningen som problemstillingen min er i (Arntzen & Tolsby, 2010). Dalland skriver at formålet med ett

kvalitativ intervju er å få tak i intervjuobjektets egne beskrivelser og tanker rundt den livssituasjonen han/hun befinner seg i (Dalland, 2007). Videre skriver han at meningen med ett kvalitativt intervju er å ha som formål å tolke meningene om de sentrale temaene i intervjuet. Intervjueren må tolke og registrere meningen med det som blir sagt, og også måten det blir sagt på (Dalland, 2007).

3.5: Min metode

Her skriver jeg om akkurat hva jeg gjorde for å gjennomføre undersøkelsen.

3.5.1: Design

Jeg ville finne ut av problemstillingen min ved å gjennomføre ett barnintervju. Jeg lagde meg en intervjuguide som jeg skulle følge for å sikre meg at jeg skulle få svar på det jeg ville. Jeg planla å gjennomføre relativt korte intervjuer av barnegrupper for å få svar på problemstillingen min.

3.5.2: Utvalg

Som intervjuobjekt har jeg valgt og ta for meg barn i en alder på 5 år. Barnehagen er i Trondheim og ligger i ett boligstrøk, men har kort vei til natur og skog. Barna går i en barnehage der de eldste barna er på en "utegruppe", det vil si at gruppa er ute på tur fire dager i uka. I tillegg til risikoopplevelsene de får innenfor barnehagens område møter de også på en del utfordringer når de er ute på tur. Turmålene er ofte steder der mulighetene for risikolek er mange, for eksempel klatring i trær og berg, aking i bakker osv. Dette gjør at barna fra denne barnehagen passer bra som intervjuobjekter for problemstillinga mi. Jeg gjennomførte intervjuene ved å ha to intervjugrupper fra denne basen, hver gruppe besto av 3 barn.

3.5.3: Apparat

Jeg bestemte meg for å ha ett ustrukturert intervju, men med en intervjuguide (se vedlegg 1). På intervjuguiden hadde jeg skrevet stikkord jeg ville at jeg og barna skulle snakke om gjennom intervjuet. Jeg brukte intervjuguiden for å sikre meg at jeg fikk med meg det jeg ønsket å få svar på.

For å få med meg alt som ble sagt under intervjuet valgte jeg å ta opp intervjuet med lydopptaker. Dette gjør at jeg kan høre gjennom samtalen flere ganger, slik at jeg får med meg alt som ble sagt og greier å ta med meg videre det viktigste. Ved å bruke lydopptak blir man

også mer tilstedeværende i intervjuet og man får en bedre kontakt med intervjuobjektene. Dette tror jeg er særlig viktig i intervju av barn, da man lett kan miste fokuset og interessen til barna. Etter intervjuene satte jeg meg ned og transkriberte lydopptakene jeg hadde tatt. Jeg tror ved å ta opp lyd og transkribere det etterpå at man får med seg svarene på en bedre måte. Det er lettere å få med seg hele meningen i ett svar om man kan høre det flere ganger.

3.5.4: Prosedyre

Før: Jeg valgte å dra til barnehagen jeg hadde vært i praksis 3. året for å gjennomføre intervjuene. Jeg valgte denne barnehagen fordi jeg hadde kjennskap til barna, og jeg mente det ville gi meg bedre svar enn om jeg skulle gjennomført intervjuene i en helt fremmed barnehage. Jeg hadde på forhånd av intervjuene valgt meg ut ett rom der jeg ville gjennomføre intervjuene. Jeg hadde valgt rommet med bakgrunn i at jeg viste at dette var ett rom der det var få andre ting som ville stjele oppmerksomheten fra intervjuet. Jeg ville gjennomføre intervjuet med 2 grupper, en jentegruppe og en guttegruppe.

Under: Jeg tok med meg barnegruppene til dette rommet, der satte vi oss på gulvet. Dette gjorde jeg for å komme ned på nivå ned barna, og med det kanskje gjøre settingen litt tryggere for barna. Jeg gjorde intervjuet i to grupper, en jentegruppe og en guttegruppe. På hver av gruppene var det tre barn.

Før jeg startet intervjuet snakket vi litt om løst og fast, hvordan de hadde det, om det hadde skjedd noe siden jeg var i barnhagen sist. Dette gjorde jeg bevisst for å prøve å få barna til å være mer fokusert på å snakke om risikolek under selve intervjuet. Dette tror jeg var ett lurt grep da det latet til å fungere slik jeg ønsket. I starten av intervjuet forklarte jeg barna hva vi skulle snakke om. Så fortsatte jeg med selve åpningsspørsmålet. Deretter lot jeg barna snakke om det de tenkte rundt det spørsmålet, hvorpå jeg stilte oppfølgingsspørsmål. Da jeg merket at barna begynte å bli ferdigsnakket om temaet, fortsatte jeg samtalen ved å lede inn på nye spørsmål som jeg hadde skrevet i intervjuguiden. I tillegg passet jeg på at vi holdt oss til temaet og ikke sporet av. Jeg tok opp intervjuene i sin helhet med en lydopptaker.

Etter: Da jeg var ferdig satte jeg meg ned og transkriberte lydopptaket. Jeg tok kun med det viktigste og det som relevant i forhold til problemstillingen min. Ved å gjøre det på denne måten fikk jeg med meg essensen og det viktigste fra intervjuene med barna.

3.6: Etiske retningslinjer

Når man snakker om etiske retningslinjer kan man trekke frem tre viktige punkter (Thagaard, 2009).

1: Informert samtykke.

Dette punktet betyr at personene som er involvert i forskningen informeres om undersøkelsens formål, samt at undersøkelsen skal skje på frivillig basis og at personene kan trekke seg når de vil (Thagaard, 2009). Dette gjorde jeg da jeg innformerte ped.lederen på basen om hva jeg skulle gjøre. I tillegg informerte jeg barna før intervjuet om forutsetningene for intervjuet og deres deltakelse. Jeg fortalte blant annet at jeg skulle ta opp samtalen på lyd, dette syntes barna var greit, noen ville også høre på lydopptaket da vi var ferdige. Barna syntes det var stas at de skulle få være med på intervju.

Jeg kontaktet ikke barnas foreldre, ettersom pedagogisk leder på basen sa at jeg ikke trengte det. Barnehagen hadde en avtale på at barna fikk lov til å være med på studentundersøkelser så lenge pedagogisk leder på basen godkjente dette.

2: Konfidensialitet.

Dette punktet handler om at man ikke offentliggjør personlige data som kan avsløre personer som deltar på undersøkelsen sin identitet (Thagaard, 2009). Dette har jeg gjort ved å ikke nevne noen navn i oppgaven, alle deltakerne omtales som gutt eller jente. Jeg sa til barna at jeg ikke kom til å bruke navnene deres, men noen av barna ville at jeg skulle bruke det når jeg skulle skrive hva de hadde sagt.

3: Konsekvenser.

En undersøkelse kan ha både positive og negative konsekvenser. Som forsker bør man tenke over undersøkelsens konsekvenser, og hvilke mulige skader eller forventede fordeler intervjuobjektene kan få ved å delta på intervjuene (Thagaard, 2009). Jeg tror ikke undersøkelsen min skapte verken positive eller negative konsekvenser, for deltakerne. De snakket kun om egne opplevelser.

3.7: Vurdering av metode

Jeg valgte å ha barneintervju som metode. Dette bød på en del utfordringer. Skulle jeg ha intervjuene med barnegrupper eller skulle jeg ha intervju med enkeltbarn. Hvordan skulle jeg

gjennomføre intervjuene med tanke på forutsetninger som rom og lignende? Hvordan skulle jeg utforme intervjuet og også hvordan jeg skulle oppføre meg i gjennomføringen av disse.

Jeg fant tidlig ut at det var en ustrukturert form for intervju som egnet seg best for å finne ut av spørsmålet jeg har i problemstillingen min. Ikke alle mener ustrukturert intervju er best egnet, Arntzen og Tolby (2010) skriver at ustrukturerte intervju er den mest krevende formen for intervju. De mener det er nødvendig med forskeropplæring og forskererfaring for å kunne beherske en intervjuform som denne godt. De skriver at de ikke ville anbefale denne formen for undersøkelse i bachelorstudier. Jeg innser at dette nok kan stemme, men samtidig følte jeg at intervjuet gikk bra. Jeg fikk svar på det jeg ville, og mener jeg gjennomførte intervjuet på en måte som ville kategorisert det som ett ustrukturert intervju. Som Arntzen og Tolby (2010) skriver, vil man vite noe fra barns ståsted, må man spørre barna. Derfor valgte jeg selv etter å ha lest det de mente om ustrukturerte intervjuer å gjøre intervjuet på denne måten. I ettertid tror jeg dette gjorde at jeg fikk et best mulig resultat ut av å gjøre det slik.

Etter jeg bestemte meg for å gjennomføre undersøkelsen som ett ustrukturert intervju, planla jeg at jeg ville gjennomføre det med små grupper av barn. Dette mente jeg ville bli den beste måten, ettersom de da kunne hjelpe hverandre i svarene, ved å komme på ting, utfylle hverandres svar og samt at jeg tror det føltes tryggere for barna. En av ulempe ved å ha gruppeintervjuer er å greie å holde gruppekontroll. Kanskje tørr ikke alle å være ærlige med de andre i gruppen, eller kanskje de ikke tørr å si det de mener sammen med di (Larsen, 2007). Jeg merket meg under intervjuet med guttene, at den ene av guttene falt litt bort, og ikke var veldig deltagende. Jeg prøvde å involvere han i samtalen men det virket som han vegret seg for å svare. Hva dette kom av vet jeg ikke, kanskje hadde det noe med gruppen å gjøre, kanskje han ikke helt skjønnte samtaleemnet eller hadde noe å komme med når det gjaldt samtaletemaet. Ellers var barna veldig ivrige på å svare p delta. De utfylte hverandre, og kom med nye forslag som de andre barna hev seg med på. Jeg syntes gruppe intervjuene fungerte godt.

3.8: Metodekritikk

Metodekritikk handler om undersøkelsens kvalitet (Larsen, 2007).

I undersøkelsen min intervjuet jeg til sammen seks barn, tre jenter og tre gutter. Dette gjør at jeg finner ut kun en liten andel av meninger rundt problemstillingen min. Det jeg har funnet ut er mener jeg allikevel er av høy validitet. Validitet sier noe om hvor relevant dataene

representerer det som skal undersøkes (Larsen, 2007), og jeg mener dataene jeg har funnet absolutt er relevante.

Reliabilitet handler om hvor pålitelig de dataene man samler inn er. Sikring av høy reliabilitet er ikke alltid like lett når man har med kvalitativ undersøkelse og gjøre (Larsen, 2007). Jeg intervjuet barn i håp om å få deres syn på risikolek. Barna var ikke kjente med selve begrepet men etter å ha forklart hva risikolek betydde, virket det som barna forstod hva begrepet betydde. Jeg vil si at de svarene jeg fikk var pålitelige. Samtidig må jeg påpeke at jeg er ikke hundre prosent sikker på om barna forstod helt hva jeg mente med risikolek, men de svarene jeg fikk var gode.

Kapittel 4 Funn

Det første jeg fant ut under datainnsamlingen var at barna ikke viste hva ordet risikolek betydde. Så før jeg begynte intervjuene snakket vi om hvilken type lek risikolek er. Dette gjorde jeg slik at barna skulle skjønne begrepet og hva det var jeg hadde tenkt vi skulle snakke sammen om. Da jeg forklarte hvilken form for lek risikolek er, skjønnte barna med engang hva jeg snakket om og de kom med mange forslag til risikofylte leker som de pleide å leke i barnehagen. Etter å ha diskutert litt rundt temaet kom jeg og barna frem til at risikolek var lek som gjorde at det begynte å krible i magen, var litt skummelt og som var kjempe artig.

Etter å ha fått barna inn på sporet av hva risikolek er, fortsatte jeg samtalen inn imot de spørsmålene jeg hadde lagd meg på forhånd og som jeg ville ha svar på. Det første jeg spurte om var hvilke typer risikolek barna brukte å leke inne på barnehagens område. I begge intervjuene, både til jentene og guttene, svarte barna at de likte å klatre i trærne ute og at det var spennende. Jentene sa i tillegg at de syntes det var spennende på dissene og på balansestokkene. Guttene på sin side mente at de likte når de lekesloss og når de gjorde forskjellige ”triks” ned fra en høyde, at dette var spennende. Alle barna syntes barnehagen hadde ett greit uteområde der de fikk gjøre det de ville, og ett uteområde som inspirerte til risikofylt lek. Ingen av barna kom på noe de savnet i uteområdet som kunne gi mer spenning.

Ettersom barna jeg intervjuet tilhører en ”utegruppe”, en gruppe som er mye ute av barnehageområdet på tur, falt det seg naturlig å høre om hvordan de lekte risikofylte leker når

de var på tur. Her fikk jeg mange forskjellige svar, alle sa at de brukte å ake i lange bratte bakker, som ga kjempe stor fart. Barna fortalte også om akebakker som gikk forbi trær og gjennom busker. Noen ganger lagde også de voksne på basen hopp i bakkene. Da ble det ekstra gøy, men også litt skumlere, ikke alle jentene likte når de voksne bygget hopp. Av og til brukte basen å være på tur i en grotte, der er det helt mørkt, og alle nevnte denne grotta som en plass å leke som var litt skummel. I tillegg ble det sagt at de pleide å klatre i trær og på berg, og hoppe på steinene. Alle barna sa de likte å være på tur, for der var det ofte flere spennende ting og gjøre. Det brukte å krible mer i magen når de var på tur å lekte i bergene, fortalte de.

Videre snakket vi om hvilken følelse de fikk i kroppen når de lekte risikofylte leker. Hvordan de kunne kjenne at det nå var det litt skummelt, eller spennende. *"Det kribler i magen"*, var det ei som sa og resten hev seg med. *"Ja også rister det litt i fotene, særlig hvis jeg klatrer høyt opp i ett tre"*, fortsatte ei anna. Når jeg intervjuet guttene var det en som sa, *"når jeg leker høyt oppe i trærne banker hjertet mitt kjempefort, og så får jeg av og til en litt ekkel følelse i kroppen"*. Gutten kunne ikke forklare helt hvordan denne følelsen var.

Det jeg fant ut var at barna kjente til følelser og hvordan kroppen reagerte under risikofylt lek, og de viste hvordan man kunne kjenne på kroppen at ting var litt spennende eller litt skummelt.

Jeg spurte så videre om det var noen plasser der barna ville leke men der de voksne sa at de ikke fikk lov fordi det var litt for farlig. Bare ett av barna kom på at det hadde skjedd, da hadde han vært og klatret høyt oppe i ett berg. Da hadde en av de voksne på basen sagt fra at han ikke fikk lov å klatre så høyt, og at han ikke måtte finne på å hoppe ned fra høyden. Ellers sa barna at de brukte å få lov til omtrent det de ville så lenge de kunne se en voksen. Jeg spurte videre om de voksne oppførte seg annerledes når de drev på med risikolek. Barna sa at noen ganger var de voksne og sa i fra om at de måtte være forsiktige når de lekte. Barna sa at de voksne ikke oppførte seg noe annerledes enn til vanlig når de drev på med risikofylt lek.

Det siste vi snakket om var om hvordan barna brukte å leke når de drev med risikofylt lek, om de var mer forsiktig. Barna svarte da at de ikke tenkte så mye over det egentlig. Men når de var å akte, brukte de ta litt mindre fart de første gangene for å prøve seg frem. Guttene sa at hvis de var på tur en plass der det var mye berg og steiner, så brukte de å leke zombier eller star wars. *"Fordi da kribler det enda mer i magen, og blir enda morsommere."*

Gjennom intervjuet fant jeg ut at barna hadde en god kunnskap i forhold til risikofylt lek, men de hadde ingen kjennskap til begrepet risikolek. Men gjennom intervjuet kom begge gruppene med mange eksempler på risikolek. Guttene og jentene, svarte ganske likt på de forskjellige spørsmålene, og var ganske like i oppfattelsene av leken. Dette sier meg at de forstår hva risikolek er, de bare har ikke noe begrep på det.

4.1: Spesielt for guttene

Det som var spesielt for guttene i forhold til jentene var at guttene snakket mer om fysisk lek når det gjaldt risikolek. De likte å klatre i berg og trær, lekesloss var kjempe gøy og de satte utfor øverst i de bratteste bakkene. Under intervjuet snakket de om hvor høyt oppi trærne de hadde vært, hvem som var sterke og hvem som var best til å sloss. Her nevnte de også at ingen var så sterk som en av de voksne. Men det var de voksne som var mest morsomme å sloss med. Guttene ble veldig ivrige under intervjuet når vi snakket om de forskjellige lekene, og var veldig ivrige på å fortelle i fra de forskjellige lekene. Guttene sa at det var denne type lek de best likte å leke. *"Fordi det er spennende og det morsomste"*. Guttene fortalte også at de pleide å leke rolleleker når de var på plasser som var utfordrene og risikofylte. Lekene de brukte å leke var leker som ofte inneholdt en god og en ond side som "kriget" mot hverandre. Det kunne være for eksempel "star wars", "cowboy og indianer", "krig" osv. De sa videre at hvis de helst ville leke slike leker, og at det var det morsomste å leke.

4.2: Spesielt for jentene

Jentene var som guttene også veldig glad i å leke risikofylte leker. Jentene skilte seg ut i fra guttene på måten de lekte på. Jentene virket som de var litt mer forsiktige i leken. De likte som guttene å klatre i trær, men de ville ikke klatre så veldig høyt. De nevnte også dissene som en de syntes var litt skumle når de ble stor fart og som en lek som gjorde det kriblet i magen. Dissene ble ekstra morsomme når en av de voksne ga *"super mega fart"*, da kunne også dissen snurre rundt. Dette var alle jentene enige om at var veldig morsomt. Blant jentene var det ingen lekeslossing, og de virket til å være mer forsiktig når det kom til alle formene for de risikofylte lekene vi snakket om. For eksempel sa jentene at de ikke startet øverst oppi akebakkene, men de prøvde seg frem ved å starte lengre ned. Og noen av dem likte ikke når det ble lagd hopp i akebakken. Jentene var roligere under samtalen og ingen av de prøvde å heve seg ovenfor de andre, ved å si hvem som klatret høyest eller hvem som greide mest. Ingen snakket om hvem som var best eller sterke. Alt i alt virket jentene roligere enn guttene

når det kom til temaet vi snakket om. Jentene sa de kunne liksom godt leke rolige rolleleker som og drive på med risikofylt lek. De fortalte om da de var på tur i Korsvika. Jentene fortalte at guttene bruker å klatre i bergene, men *"vi bruker å leke mor og far i en hytte"*. Dette forteller meg at guttene er mer aktive i risikofylt lek enn det jentene er.

4.3: Voksenrollen

Det virket ikke som om barna mente de voksne oppførte seg annerledes selv om de lekte risikoleker. Det var noen av de voksne som brukte å si i fra at de måtte være litt forsiktige når de lekte. Ellers virket det på barna som om de voksne gav frie tøyler til å leke risikofylte leker. De voksne fulgte samtidig med på leken og sa i fra hvis det ble for ille. Barna sa at de følte seg trygge på at de voksne kom for å hjelpe til og å trøste om noe galt skulle skje under leken eller om noen skulle slå seg. Samtidig så virket det som om at de voksne kunne være med på risikofylt lek. De voksne kunne innby til det, ta del i det og hjelpe barna å pushe litt grenser. Det virket som at barna syntes det var morsomt når de voksne deltok i leken, og at det var bra de var tilstedet som en slags trygghet.

Kapittel 5 Drøfting

Dalland (2007) skriver at drøfting kan være en analyserende diskusjon som man har med seg selv, der man støtter argumentene med teori og funn. I denne delen av oppgaven skal jeg forsøke å svare på problemstillingen min med bakgrunn i teori- og funndelen.

Problemstillinga mi er *"På hvilken måte opplever barn risiko i barnehagen"*. Videre skal jeg først se på hvordan barna opplever risikolek i barnehagen, deretter vil jeg se på om det er kjønnsforskjeller. Tilslutt skal jeg se på hvordan barna opplever de voksne i risikofylt lek.

5.1: Hvordan barna opplever risikolek

Risikolek er ett vanskelig begrep for barna. Om man sier risikolek til di skjønner de mest sannsynlig ikke hva man snakker om. I min forskning fant jeg raskt ut dette. Jeg spurte om de viste hva dette begrepet betydde, noe de altså ikke gjorde. Det skjønner jeg godt, barn kategoriserer ikke lek typene slik som førskolelærere gjerne gjør. Barna leker bare. Sandseter bruker ordet "skummeltartig" i sine samtaler med barn, for at de skal ha en felles forståelse av

samtaleemnet. Det som kjennertegner denne følelsen er at det er den spennende og artige følelsen som dominerer, samtidig som barna opplever følelsen av fare og frykt som tilstedeværende (Sandseter, 2010d). Da jeg snakket om risikolek med barna kom vi frem til noe av det samme. Jeg brukte ikke Sandseter sitt begrep ”skummelartig”, jeg ville heller bruke ett begrep som jeg og barna sammen kom frem til når vi snakket om temaet, fordi jeg mente det ville gi en bedre felles forståelse av samtalen. Jeg og barna kom frem til noe av det samme som Sandseter, vi kom frem til at risikolek er en type lek som er spennende, litt skummel og kjempe morsom.

Ved å skape en egen forståelse for begrepet risikolek i barnegruppa, fikk barna en større forståelse for det jeg hadde planlagt å snakke om. Det igjen tror jeg førte til at barna lettere turte å komme med svar, innspill og meninger rundt temaet. Skulle jeg bare kjørt gjennom og brukt risikolek begrepet, tror jeg ikke jeg hadde fått svar på hva jeg var ute etter, eller svar i det hele tatt. Jeg tror ikke barna hadde svart like bra som de gjorde om jeg hadde gjort det på denne måten. Det er viktig at man som intervjuer skaper trygghet i situasjonen og skaper en atmosfære av tillit slik at barna tørr komme med sine tanker, meninger og opplevelser (Løkken & Søbstad, 1995).

Barna kom med mange eksempler på hvordan de opplever risiko i barnehagen i intervjuet. De var veldig ivrige på å fortelle om risikosituasjoner etter vi kom frem til en felles forståelse av begrepet risikolek. De snakket om blant annet aking, klatring i trær, herjelek, med mer. Det var tydelig at barna i denne gruppen har opplevelse og erfaringer med risikolek. Sandseter har utviklet en modell med seks ulike former for risikolek. I denne modellen er det listet kategorier som lek i høyder, lek med stor fart, kamp- og slosseleker, lek på farlige steder, lek med farlige redskaper og lek der barna kan bli borte eller gå seg bort (Sandseter, 2007). Når barna fortalte om hvordan de opplevde risiko i barnehagen var de innom fire av disse kategoriene. De snakket for eksempel om når de lekesloss, klatret i bergene, akte ned de bratteste bakkene eller var høyt oppi bergene. Barna nevnte regelen om at de alltid måtte se en voksen, og på den måten unngikk de lek der barna kan bli borte eller gå seg bort. Barna snakket derimot ikke om lek med farlige redskaper. Det betyr ikke at barna ikke møter på slike situasjoner i barnehagehverdagen, men det er kanskje ikke denne kategorien de tenker først på når de tenker på risikosituasjoner.

Det ble nevnt mange leketyper innen for de fire andre kategoriene. Barna fortalte med stor innlevelse om typer av lek, hvordan de for eksempel akte mellom trærne, over hopp og hvor

stor fart de hadde hatt. Hvem som var sterkest, og best til å sloss osv. Dette sier meg at dette er lek barna liker å holde på med, det blir også bekreftet når barna selv sier at risikofylt lek er den artigste måten å leke på. Barna har mange muligheter til å innfri sin søken etter spennings situasjoner i den barnehagen de er i. Etersom de er mye på tur og samtidig har ett utfordrende uteområde i barnehagen, har de alltid muligheten til å engasjere seg i risikofylt lek. Ved at de har denne muligheten får barna utfordre seg på risikofylt lek som gjør at de utvikler bedre grovmotorisk kompetanse, en bedre kompetanse på forståelsen av rom, de får utviklet reaksjonsevner og fysisk styrke. I tillegg forbereder barna seg gjennom risikofylt lek på å håndtere reelle farer og risikoer. Sandseter sier at dermed blir risikolek en god måte å trene risikomestring på (Sandseter, 2010a). Ved å bli utfordret og greie å mestre utfordringene som barna kommer opp i opplever de glede. Dermed utvikler de ett ønske om å fortsette å drive på med denne type lek.

Barna fortalte at risikolek var det morsomste formen for lek de lekte i barnehagen. Sandseter (2010a) skriver at risikolek er en frivillig og indremotivert aktivitet, der barnet oppnår opphisselse, spenning og glede. Gleden av å mestre nye og utfordrende oppgaver, ofte helt på grensen av hva barnet kontrollerer, er en pådriver, i tillegg til å være en belønnende utfordring som gjør at barn engasjerer seg i risikofylt lek. Det er dette Chikszentmihalyi (1977: i Sandseter, 2010c) kaller flytsonene. Er man aktiv i flytsonen vil man mestre og utvikle nye evner, man vil også oppleve glede og dyp konsentrasjon. Det at barna tilhørte en utegruppe som var på tur flere ganger i uka, førte til at de tilstedighet fikk utfordre seg i risikosituasjoner. Ved å drive med risikolek, og oppleve mestring i slike situasjoner, vil barna utfordre seg oftere i den type lek. Sandseter (2010a) skriver at gleden av å mestre nye og utfordrende oppgaver, ofte helt på grensen av hva barnet kontrollerer, er en pådriver, i tillegg til å være en belønnende utfordring som gjør at barn engasjerer seg i risikofylt lek. Det er denne følelsen barna på utegruppa får når de er på tur og får utfordret seg på og lekt risikofylte leker, og sannsynligvis det som gjør at de er så glade i denne typen lek.

Det virket som om at barna hadde mange og gode opplevelser med risiko i barnehagen. De var engasjerte og ivrige i å fortelle om situasjoner der de opplevde spenning, og om situasjoner som var litt skumle og morsomme. Barna opplevde risiko som ett spennende og morsomt fenomen, de gjerne kastet seg ut i. Gjennom å ha vært gjennom mange risiko situasjoner har de opparbeidet seg en mestringsfølelse som gjør at de ønsker å repetere samt søke nye utfordrende situasjoner. Ved å finne balansen mellom utfordringer og mestring havner barna i det Chikszentmihalyi kaller flytsonemodellen som også fører til at barna prøver

seg på nye utfordringer. Ved blant annet å være mye på tur vil barna møte nye utfordringer der de kan utfordre seg i sitt eget tempo, og etter sin egen ferdighet. Mestrer de dette vil de komme i flytsonen, som igjen gjør at de vil utfordre seg på nye og mer krevende områder. Det virket som om barna jeg intervjuet hadde godt selvbilde og troen på seg selv. De opplevde risikosituasjoner som spennende og morsomme og ville gjerne leke risikofylte leker.

5.2: Kjønnforskjeller

Ett av målene med forskningsarbeidet mitt var å se på om det var forskjeller mellom kjønnene når det kom til opplevelsen av risiko i barnehagen. Jeg ville se på om guttene hadde en annen opplevelse enn jentene og omvendt.

Forsking (Goldsmith 1997: i Sandseter, 2010a) har vist at guttebarn har ett høyere aktivitetsnivå, og en større søken etter spenning, mens jentebarn var i større grad mer forsiktige i sin tilnærming til risikofylt lek. Forsking (Ginsburg & Miller, 1982; Morrongiello & Matheis, 2007: i Sandseter, 2010a) har også vist at gutter engasjerer seg i mye større grad i risikolek og buldrelek enn det jenter gjør. Det kunne virke som om dette kunne stemme ut i fra de undersøkelsene jeg gjorde i barnehagen. En av tingene jeg la merke til var at guttene var mer oppsille og fortalte med større innlevelse om risikolek enn det jentene var gjorde. Guttene fortalte med stor innlevelse om hvor høyt oppi trærne de hadde vært, hvor fort ting hadde gått, og fra hvor høyt de hadde hoppet. Jentene var også ivrige i sin uttalelse, men ikke i like stor grad som guttene. Der guttene nærmest konkurrerte om hvem som hadde vært høyest eller som var sterkest, var det ingen av jentene som prøvde å heve seg over de andre. Dette forteller meg at guttene var veldig glade i denne type lek, og at det er en type lek som guttene liker å utfordre seg i. Samtidig skriver Sandseter at gutter i større grad kommer og forteller og rapporterer at de nylig har vært og utfordret grensene sine, og vært i en engasjerende risikolek enn det jenter gjør (Sandseter, 2010a). Så det kan også bety at guttene bare har en større fortellertrang enn det jentene har og at det kanskje ikke er noen markante forskjeller mellom jenter og gutter når det gjelder tilnærmingen til risikofylt lek.

Etter hvert som intervjuet pågikk ble det allikevel mer klart at jentene er litt mer forsiktig i sin tilnærming til risikolek. Jentene fortalte blant annet at de klatret ikke veldig høyt opp i trærne, de fortalte også at de sjelden startet øverst i akebakkene og de likte heller ikke om det ble lagd hopp. Guttene derimot ville helst helt til topps i trærne, ake med høyest fart og hoppe lengst mulig. Det kan ha noe med at gutter har en lavere evne til å vurdere risiko enn jenter og oppfatter dermed sjansen for å bli skadet til lavere enn det jenter gjør (Sandseter, 2010a).

Guttene fortalte allikevel at leker som inngår under betegnelsen risikoleker var det morsomste de viste å leke. Jentene kunne derimot heller leke rolleleker på et rolig, ufarlig sted i stedet for å leke risiko leker.

Både jentene og guttene hadde samme opplevelse av følelsene risikoleken ga. De hadde alle samme oppfatning av hva risikolek var. Risikolek var lek som var spennende, skummel og kjempe morsom. Dette var noe alle barna sa seg enige i. Det virket allikevel som gutten i større grad utfordret seg på risiko situasjoner enn det jentene gjorde. Guttene virket veldig spenningsøkende. Det virket som om også jentene likte utfordringer men de virket ikke så opptatt med spenningsøkning og i å utfordre seg på risikolek det som guttene gjorde.

5.3: Voksenrollen

Barnas opplevelse av de voksne når barna opplevde risikolek var ikke noe annerledes enn om de lekte andre former for lek. Barna kunne ikke komme på at noen voksne hadde sagt at de ikke fikk leke noen steder for at det hadde vært for farlig. Det kan være at de voksne på basen har tenkt gjennom valget av turmål, slik at de drar til plasser der det ikke er særlig stor risiko for skader. Boyesen (1997) skriver at man som voksen i barnehagen tilstadig vil komme opp i situasjoner der man må vurdere risikoen i barnas lek. Da vil det alltid være ett spørsmål om hvor man setter en akseptabel grense for risikolek. Det kan tenkes at de voksne ved denne basen hadde tenkt gjennom risikonivået på de stedene de bruker å være på, og at barna dermed ikke støter på de farligste av situasjoner. Det kan også være at barna bare ikke husker at dette har skjedd, at de har vært dypt konsentrert i leken slik som de kan være om leken er engasjerende og morsom. Barna mente uansett at det ikke hadde skjedd at en voksen hadde nektet de å leke ett sted fordi det var for farlig.

De voksne brukte allikevel å si i fra om barna klatret for høyt opp i trær eller berg. Så det var tydelig at de voksne var tilstedet og passet på at ingenting gikk galt. Lek i barnehagen skjer vanligvis under voksnes tilsyn. De voksne setter ofte grenser for barna i leken, med tanke på hva som er trygt og hvor det er greit å leke. Dette er med på å sikre tryggheten til barna når de leker (Sandseter, 2010a). At de voksne ved basen har ett så tilsynelatende avslappet forhold til barns risiko gjør at barna får utfordre seg mye på utfordrende og spennende situasjoner. Den optimale måten å håndtere barns risikotaking for en omsorgsperson er å la barna møte farer og utfordringer innenfor en relativ trygg ramme (Smith 1998: i Sandseter, 2010a). Det kan virke som om de ansatte ved denne basen nettopp gjør det. Som voksen i barnehagen blir det viktig å tenke på om det er sin egen bekymring eller redsel som skal avgjøre hvor langt barna kan få

muligheten til å gå i sin utforskende og risikofylte aktivitet, eller om det er barnets behov og barnets egen akseptable grense for risiko som er avgjørende (Sandseter, 2010d).

Med bakgrunn i det barna fortalte under intervjuet, virker det som om de voksne gjør dette, samtidig som de kan være trygge baser om det skulle skje ulykker. Jeg tror at om barna skal få gode opplevelser med risikofylte aktiviteter så må de voksne gi tid og rom for det. De må tørre å la barna prøve seg i slike situasjoner, selv om det kan føre til mindre skader. Samtidig må de voksne kunne sette grenser for barna, om utfordringene blir for store, eller farlige må de voksne se dette å sette en stopper for barns lek. Sandseter (2010a) skriver at et skrubbsår eller en forstuet arm alltid kan behandles, men alvorlige skader og i verste fall død er selvfølgelig noe man må prøve å beskytte barna mot.

Etter undersøkelsen min sitter jeg igjen med at barna opplever at de voksne tillater mye risikofylt aktivitet. De voksne sier fra hvis leken blir for farlig, samtidig som de lar barna få prøve seg i mindre farlige situasjoner. Barna sier også at de voksne kan være med i leken, for eksempel i lekeslossing eller med å lage hopp når de aker. Dette forteller meg at de voksne også er med på å pushe barnas grenser og utfordre de, også når det kommer til risikofylt lek. Barna opplever også at de voksne er tilgjengelige og kommer for å trøste hvis noen skulle slå seg. Det virker som om de voksne hadde en god holdning til barns risikotaking og spenningsøking. Det virket som om barna følte seg trygge i de voksnes nærvær.

5.4: Oppsummering

Barna i barnehagen opplever risikosituasjoner i hverdagen. Dette er situasjoner de gjerne oppsøker. De liker å leke leker som kan kategoriseres i Sandseters seks kategorier for risikofylt lek. Barnas opplevelse av risiko i barnehagehverdagen virker å være positiv. De fortalte om risikosituasjoner med stor iver og engasjement. Guttene forteller også at risikolek er det morsomste de vet å leke.

Når det kommer til forskjellene mellom jenter og gutter og deres opplevelse av risiko, er det litt forskjell. Guttene virker til å ta større risk enn jentene, og er kanskje mer ivrig i sin søken etter risikosituasjoner. Men både jentene og guttene liker å drive på med risikofylt aktivitet.

Barna opplever ikke de voksne som mer bekymret, eller som at de har en annen oppførsel om barna utfordrer seg i risikosituasjoner. Samtidig virker det som om barna føler en trygghet i at de voksne er der, og at de voksne kan trøste om noen skulle skade seg. De voksne kan også være med på risikofylte aktiviteter, samt og utfordre barna i slike situasjoner.

Kapittel 6 Avslutning

Jeg har gjennom arbeidet med denne oppgaven sett nærmere på hvordan barna opplever risiko i barnehagen. Jeg har fordypet meg i teori rundt dette temaet. Å finne teori på hvordan barna opplever risikosituasjoner var vanskelig ettersom den teorien som finns, er skrevet på bakgrunn av voksnes oppfatning og opplevelser av risiko. Allikevel mener jeg at jeg har greid å knytte de teoriene som finns til barnas opplevelse av risiko.

Datainnsamlingen jeg gjorde ved hjelp av barneintervju syns jeg var interessant og givende. Det var morsomt å bruke barna som informanter, og å prøve å se risiko ut i fra deres ståsted. Selve intervjuet bød på noen utfordringer med tanke på oppsettet av det, ettersom barn kan være ganske uforutsigbare i svar som de kommer med. Det kan bli vanskelig å holde strukturen på intervjuet, men jeg syns selv at det gikk greit for min del. Selve resultatene jeg fant var ikke så forskjellige fra det jeg hadde tenkt meg ut på forhånd, men det kom også mange svar jeg ikke hadde tenkt på. Jeg føler jeg sitter igjen med en større forståelse av barns syn på risiko nå enn det jeg gjorde før denne oppgaven.

Selv om oppgaven syntes stor og utfordrende da jeg startet på den, gikk arbeidet bra etter hvert. Jeg valgte meg en problemstilling jeg interesserte meg for, noe jeg tror hjalp meg veldig under gjennomføringen. Det ble mer og mer spennende etter som jeg kom i gang med arbeidet. Nå som oppgaven er ferdig føler jeg at jeg sitter igjen med en større forståelse av barns opplevelse av risiko i barnehagehverdagen.

Litteraturliste

- Arntzen, E. & Tolsby, J. (2010). *Studenten som forsker i utdanning og yrke: vitenskapelig tenkning og metodebruk*. Høgskolen i Akershus
- Boyesen, M. (1997). *Den truende tryggheten. Barneulykker, foreldres forebygging og risikoopplevelse*. Dr. polit. avhandling. Fakultetet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo Gyldendal Norsk Forlag AS
- Larsen, A. K. (2007). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskaplig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget
- Løkken, G. og Søbstad, F. (1995). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Universitetsforlaget
- Sandseter, E.B.H. (2007). *Barns risikofylte lek i barnehagen – en pilotstudie*. I Guldal, T.M., Karlsen, G., Løkken, G., Rønning, F., Steen-Olsen, T. (2007). *FoU i praksis 2007. Rapport fra konferanse om praksisrett Fou i lærerutdanning*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Sandseter, E.B.H. (2010a). “*Scaryfunny - A Qualitative Study of Risky Play Among Preschool Children*”. Doktorgrad. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Sandseter, E.B.H. (2010b). *Når det kiler i magen, må æ bare flir og hyl! Betydningen av barns risikofylte lek*. I Kvello (red). *Barn i utvikling* (ss. 178 – 194). Oslo: Gyldendal Akademiske
- Sandseter, E.B.H. (2010c). *Spenningsfylt aktivitet i barnehagens uteområde - å balansere mellom trygghet og risiko*. I Wilhelmsen og Holte (Red.) *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen* (ss. 161 – 174) Oslo: Universitetsforlaget AS
- Sandseter, E.B.H. (2010d). *Det opplevelses- og spenningsøkende barnet*. I Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L. og Moser, T. (red.) (2010). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (ss.53 – 62) Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS

Sandseter, E.B.H., Sando, O.J., Pareliussen, I. & Egse, C.K.(2013). ”Kartlegging av hendelser og ulykker som medfører skade på barn i barnehage” Trondheim: Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning

Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode.* (3 utgave). Bergen: fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Vedlegg

Intervjuguide

*Hvis jeg sier risikolek, hva tenker dere da?

*Når dere er i barnehagen, hva synes dere er det mest spennende plassen å leke på?

Hvorfor?

*Får dere lov å leke der dere vil, eller er det noen steder dere ikke får leke på?

Hvorfor får dere ikke leke der?

*Hender det noen ganger at dere har lyst å leke en plass, men ikke får lov fordi de voksne sier det er for farlig?

*Er det steder i barnehagen dere synes det er litt skummelt å leke på?

Hvorfor det?

*Er det steder ute på tur som er skumle å leke på?

*Hvis det er en plass som er litt skummel, hvordan leker dere der da?

*Er dere mer forsiktige hvis en voksen er litt skeptisk til om dere kan leke på en plass?

Bli dere mer forsiktig?